

V toraj, četrtak in sobota
izhaja in valja v Mari-
boru brez polljanja na-
dom za vsa leta 8 gl. — k.
za pol leta 4 „ — k.
za četrt leta 2 „ — k.
Po pošti:
za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta 5 „ — k.
za četrt leta 2 „ — k.
Vredništvo in opravištvilo
je na stolnem trgu (Dom-
platz) hiš. št. 179.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniša:
Za navadno dvestopar-
vost se plačuje
6 kr., če se natisne 1 krat
5 kr., če se tiska 3 krat
4 kr., če se tiska 4 krat.
veče pismenke se plaču-
jejo po prostoru.
Za vsak tisk je plačat-
kolek (štampelj) za 30 k.
Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovoljno
frankujejo.

Št. 104.

V Mariboru 4. septembra 1869.

Tečaj II.

Ruski strah.

(Konec.)

H koncu svojega stavka pravi dopisnik iz spodnj. Štajerskega, da Rusija še nima toliko atraktivne ali vabilne moči, da bi drugi slovanski narodi za-njo hrepenili. To je stara fraza, ki jo je dopisnik brez premisleka napisal, menda zato, ker jo morebiti že z mladih nog iz glave zna. Mi smo o tem že v našem spisu o „Slovencih in slovanski vzajemnosti“ precej obširno govorili. Rekli smo, da se Rusija ne bo razvijala, in da se tudi zdaj ne razvija na tisti podlagi, na kateri so druge evropske države do svoje moči in važnosti prišle, na podlagi fevdalizma. Dejali smo, da moč ruskega naroda in tedaj tudi ruske države kali iz drugega semena, iz semena, ki ima fevdalizmu ravno nasprotno lastnost — svetu znanem z imenom „slovanska občina.“ Dokler doraste iz njega košata lipa — slovanska državna in socijalna osnova, slovanska kultura — bodo minola stoletja. Tisoč let je potreboval latinsko-germanski svet, da je prišel do celega razviti. Tudi plodi slovanstva ne bodo v enem hipu dozoreli. Mi namreč nismo tiste misli, kakor nekteri, ki menijo, da slovanstvo nima druge naloge, kakor na nos na vrat vso sedanjo zapadno kulturo požreti in kopirati. Kar je te kulture vredne, da se posnema, in kar se slovanskemu značaju in slovanski nravi prilaga, to slovanstva ne bo dosti mudilo. Ako govorimo o slovanski kulturi, si mislimo le tisto, ki si jo bo slovanstvo poleg današnje evropske samo po svoje in kot sad svojega lastnega bitja ustvarilo; kajti mi le tiste narode za kulturne šte- jemo, ki s svojo lastno kulturo v zgodovini stojé in celi svoji zgodovinski dobi značaj davajo. Le narodi, ki imajo take sposobnosti v sebi, imajo pri- hodnost, in to so zdaj edini Slovani. Drugi, n. pr. Magjari, ki se živé le od medú tujih čelic, bodo s časom sami opešali in iz zgodovine zginili, če prav nobena tuja sila čez nje ne pride. Vse, kar se dandenes pri Slovanih, ali prav za prav pri Rusih videti in zahtevati more, je začetek. Vprašanje je tedaj: kakšen je začetek? Kar se zdaj da soditi o njem — dober in čvrst.

Ustanovitelj ruske državne moči, Peter Veliki, je hotel vcepiti svo- jemu narodu latinsko-germanski značaj; hotel je osnovati Rusijo na fevdalni podlagi. Pa tuji cep se ni prijel, ni nikdar plodil; vse, kar se je z njim do- seglo, je bil le zadržek razviti lastnih domačih moči. In sto let pozneje je prirojeno domače (demokratsko) seme tako krepko in gosto bilo, da je kljubu vsem zaprekam popolnoma zadušilo tujo setev — fevdalizem; komaj mu je zasijalo prvo sonce, se je že pokazala obilna, krepka in zdrava rast. To je stališče, s kterega se mora smatrati sedanje rusko stanje, ako se pravično hoče soditi o njem. Od Petra Velikega do Aleksandra II. je rastla le državna ruska moč, narodna pa je zaostajala. Še le, ko je Aleksander II. vlado pre- vzal, se je začelo notranje razviti Rusije. Aleksander ni vnet za slovanstvo, kakor pravijo da je cesarjevič-naslednik —, ali on je politično izobražen človek. Sprevidel, da s časoma tudi državna moč brez narodnega razviti- ja hiri začne, je sklenil ruski narod oteti tistih zaprek, svobodnemu gibanju in organskemu početju, ki so mu jih zastavili predniki njegovi. Od tega

časa Rusija tako napreduje v notranjem svojem razviti v narodnem duhu, da si je v desetih letih že skoraj vse stebre popolnoma svobodne države postavila. Marsikaj bi se bilo še moglo narediti, kar bi bilo reformam Aleksandra več bleska dajalo, pa tu se ne dela za blesk; ruske reforme nimajo namena, da bi se slepilo z njimi. One so resnične, temeljite in globoko zastavljene. Na- rodni napredek je začel z naj boljším vspehom; nikdo ga več ustavil ne bo.

Taka je Rusija dandenes. Ni njezna deklica, ampak tako nekaj mla- dega zdravega velikana, na kterega se človek že mora nekoliko zanašati. „Husar“*) ga sicer misli že prihodnjo spomlad s svojimi novimi honvedi in s pomočjo laških, turških in — srbskih junakov v Azijo zapoditi in mu „Polj- sko“ do Moskve vzeti, in tako doprinesiti v enem hipu, kar dozdej čela Ev- ropa pol stoletja ni mogla. Pa mi za medvedovo kožo pred nič ne bi dali, predno jo vidimo v Pešti naprodaj. „Husar“ je prebrisana glava. Z ruskimi voj- skami dela, kakor tisto dete, ki mu je sv. Miklavž lesenih „soldatov“ prin- sel. Malček postavlja svoje „soldate“, kamor se mu zdi, če mu jih je pre- več, jih zažene nekaj pod mizo. Dolgo preštevata tudi Husar ruske vojake, tako dolgo, da jih je prav malo. Ker pa mu jih je še zmirom nekaj na poti, jih pošlje precej lepo število v Sibirijo, 195 tisoč natanko pa jih po- stavi v Kavkaz — ker Čerkesov več ni — novim ruskim, bolgarskim in čes- kim naselnikom repo čuvat. Pri tem si „Husar“ misli: saj o Rusiji se sme vsaka povedati; kdo pa Rusijo pri nas pozna? Blizo tako si je menda mi- silil tudi „Zukunft-ini“ dopisnik, ko je rezal pero za svoj spis.

Peti občni zbor slovenske Matice,

2. septembra.

1. Predsednik dr. Kosta pozdravi nazočo ude slov. Matice. Ko je lani prevzel predsedništvo, si je svest bil, da prevzame težko in velevažno nalogo. Vendar je rad stopil na čelo temu narodnemuzavodu z trdno voljo, vse storiti, da ga pospešuje. Pa vkljub vsemu prizadevanju so nanj leteli napadi ne samo iz nasprotnega tabora, kar rad prenaša, ampak tudi iz do- mačega in to ga prisili, odpovedati se te časti.

V daljem govoru omeni dveh umrlih odbornikov g. Kos-a in Šavprl-a ter častnega uda, slavnega Jana Ev. Purkijne. Tudi naša severna sestra, slovenska Matica v sv. Martinu obžaluje izgubo svojega najiskrenejšega me- čena, biskupa Mojzes-a. Večnaja jim pamjat. Končno vabi vse ude k be- sedu, ki jo njim na čast napravi čitalnica.

2. Tajnik sporočuje o delovanji Matice v preteklem letu. Novih družbenikov je pristopilo 140, med temi je 10 ustanovnikov; Matica šteje zdaj 1482 udov. Odbor je imel 3 seje, posamezni odseki pa so imeli dosti seje. Za letošnje leto dobi vsak ud:

a.) Letopis za l. 1870, ki je jako obširen in bo obsegal kakih

*) S tem naslovom je prišla te dni v Pešti na svitlo brošura, napisana, kakor pol- uradni listi sami trdijo, po naročbi in po načrtu grofa Andrassy-a.

Listek.

Slovenski slog.

Mnogo resnice hrani v sebi pregovor: slog je člo vek, čeravno so pokojni vladika S. pisali: jaz na oblike malo gledam, meni je stvar prvo. A dr. Tkalac, slovanski močenik, uči: oblika je bistvena reč slovstvenih del. Komu se pripisuje večja vrednost, lahko razsodi navaden učenjak znajoči pra- vila o slogu. Knjižnik se kaže v pisavi, kako ume misli in dušne prijave odevati, kake omike in kakega značaja mož je, kako duša biva v njem, ako že nima občne veljave izmer: jezik (toraj i pisanje) je za to, da se z njim zakrivajo misli, to je, da se z njim laže; in ta bolezen je izredno kužna in natezljiva v raznih krogovih breznačajnikov, sram je bodi. Lep slog se mi zdi kakor krasno nakinčena nevesta, da jo toliko bolje priljubi ženi; kakor nežni slavič prijetno žvrgoleči nebeske napeve; kakor ugodno doneči in raz- merno se menjajoči glas govornikov; kakor vedri razgled na čistem zraku, krepči duh in ugajajoči telesu; kakor zlata in srebrna posodba; kakor divna okolica, ozaljšana hribovi ovenčanimi šibkimi rozgami, temnimi logovi, mast- nimi lokami, zelen in cvetlice goječimi travniki, šumljajočimi bistricami, sna- žnimi hramiči, ter nadarjena vsemi udobnostmi, kar si jih želi počteno in uravno srce. S kratkim, lep slog je neopisljiva milina; pa vendar beremo: jaz na oblike malo gledam, čeravno isti pokojnik na drugem torišči priporo- čajo govornikom dostojno odeto besedo, ki je podobna lepi in čedni posodi, iz ktere hrana bolje tekne, nego li iz zamazane in nesnažne skleda. Tako bredejo ljudje, ne soči sami sebo na jasnem, goječi meglovne in grčave na- zore, slineči rodoljubje i narodnjaštvo, a hlineči se navzgor ter podpirajoči nam kvarne naslove, hvaleči vojništvo kot dobrotvarno in osrečevalno napra- vo, in zavojajoči narod na pogubno pohlebnost, ktera nas je najhuje porazila in storila nesvobodne; narod misleči in živeti hoteči preklina te vrste delo. — Nasprotno lagoden slog, da si jedro velja, vidi mi se podoben člo- veku v raztrgani in razcapani suknji, neumitemu, smrdečemu; bogatini hiši prepredeni pačino in drugo nesnago; logu brez povnih bivalcev; potoku brez

bistre vodice; glediščni pevkinji brez navdušenja in prijetnega grla; vinu brez priličnega okusa; peči brez toplote. Lep slog ste dve tretjini vrednosti v spisih in govorih, toda olikan slog ni dete nekoliko mesecev kakor niti krasno govornišvo, nego uspeh velikega truda, obširnega prebiranja in pri nas Slo- venci, učenja iz naroda, med kterim še se nahaja mnogo raztresenega blaga, pa še izdaj se ne pasčimo brže bolje si ga zbrati in v slovar shraniti. *) Slovenski slog se dobiva znanjem vsega slovenskega slovstva, tedaj tudi prek- murskega in pokrajinskega hrvaškega, namreč zagrebske, križevske in varaž- dinske županovine, do 1836. leta, in slovenskega, primerjanjem in čiščenjem; velika pomoč odličnemu slogu je grščina in latinščina, v kterih napisana dela prebiramo največ zbog umetne, lepe, gladke in dovršene oblike, zadržaj se lahko pozve iz prevodov. Ako bi imel odgovornik biti vprašanju, kakši slog je lep v naši pisavi, povedal bi: a) slog, v kterem je jezik povse pravilen in primeren zakonom slovenske slovnice; b) kteri ima lepo zvezane stavke, in spremenja besede, kakor se v pisanem venci vrste razne cvetlice; c) v kterem se rabijo slovenske besede čistega glasu, med takimi prvo mesto ide v narodu živečim ne glede na to, jeli so lastnina naših slokih in jalovih

*) Bodi mi dovoljeno resno pregovoriti o slovenskem slovarji. Žal nam je, ka se je g. Levstik znebil jegovega vredništva, vsekako si ga želimo drugoč k temu preime- nitnemu delu, ker vredni zametki in možje tolike jezikoslovne izurjenosti so kroti redki na Slovenskem. Vendar izrekamo željo, da se slovar nebi vlekel preveč na obširno v razkladi, nego naj se nabrano blago dobro prerešeta, lepo uredi, ter na skorem spravi na beli svet. Zastran uredbe je povedati, naj se pri soimenih najboljša beseda postavlja na prvo mesto in naznanja jen pomen, pri vrstnicah manjše vrednosti pa samo ozira na prvo: v., vsaka tujka se poznamljaj dotičnim znamenjem, toda nadrobne razlage, odkod je, kterim pōtem je prešla k nam, ni treba, jezikoslovili bodemo pozneje, kedar bode zbran zaklad ležal pred nami, za zdaj se priobči le uspeh jezikoslovnega znanja in tvarinske nabire. G. Oroslav ima še obilno zalogo shranjeno v ptujskih predelih, ki se tudi mora porabiti, izlasti rastlinsko imenstvo, ktero je, bi rekel, popolno in popravljeno; toda mnogim trudom in potroški priskrbene stvari izročiti komu, a ne dobiti potrdila, je li poslednja pošiljka v odborovih rokah ali ne, ni svetovati. G. Oroslav tudi goreče želi, da bi mu odbor na tri ali četiri tedne račil poslati iz mešijske ckolice 4 može, ktere bi slovarno prepital, ker ondi še je mnogo raztresenega blaga; potroške bi nosil odbor. Pis.

30 pol. Ali se doda koledar ali ne, sklepali bo novi odbor, ki se snide po običnem zboru.

b) Vodnikove spise, vreduje jih Levstik in jim doda življenjepisa in komentar. Obsegali bodo do 30 tiskanih pol. Kolikor je dozdaj dotiskanega in se je pokazalo, je lično tiskano in ta knjiga bo v vsakem oziru kinč naše literature.

c) Tri zemljevide.

d) Fizika, po Schödlerjevi knjigi v Tuškovem prevodu, kacic 12—13 pol.

e) Telovadne knjige, ki jo je tudi dala tiskati Matica na svoje stroške, ne dobivajo udje, ampak se bo prodajala, da se povrnejo stroški tiskovni.

Matičin odbor je skrbel tudi že za rokopise za prihodnje leto. V prvi vrsti so Koseskega pesni, ktere je deloma pesnik že poslal „Matici“, nekoliko jih pripravljajo za tisk, in ktere prepusti Matici za izdajo brez vsake nagrade. Schödlerjeve „knjige prirode“ so vsi oddelki v delu. Gg. Šuman in Majciger sta ponudila „slovanski narodopis“, ki bo obsegal kacic 25 pol, spisati do marca 1870.

G. Mat. Vročko, župnik, ponujal je Matici rokopis: „Dogmatika“, obsegajoč 35—40 tiskanih pol. Odborbo sklenil, ali se izda ta knjiga na matične stroške.

Za vrednika „naučnega slovnika“ oglašil se je edini g. Noli. Stanko Vrazovo zapuščino poslala je ilirska našej Matici; odbor jo je izročil g. prof. Šolarju, ki tudi hrani vso drugo narodno blago, poslano Matici na njen dotični poziv. Posebno zanimiva je Caf-ova zbirka. K. Majer naznanja, da ima ne malo narodnega blaga, ki ga zdaj vreduje in ga bo poslal Matici do konca leta.

Odbor je mnogo knjig podaril drdštvom, ki so jih prosila in tudi to leto stopil v zvezo z raznimi društvi.

Debeljakova zapuščina še se ni izročila Matici. Da se ta reč tako dolgo ne poravnava, je kriv ljubljanski mestni odbor. On ima prevzeti ustanovo za dijake iz ravno iste zapuščine, pa tega še ni storil. Končno tajnik izreče željo, da bi se pri volitvi odbornikov gledalo na to, da bi več kot 16 odbornikov bilo v Ljubljani stanujočih.

G. prof. Krek-u se ne zdi opravičena ta želja, kerje že dozdaj 18 ljublj. odbornikov. Napačno bi bilo, vedno krčiti število zunanjih odbornikov.

3. Račun za 1868-1869 se ne prebere, ker ga imajo vsi udje v roki.

4. Blagajnik bere proračun za l. 1869 do konca jun. 1870, ki je bil enoglasno potrjen.

5. Izvolijo se g. Čebašek, Fr. Sovan st. in Kreč za pregledovalce računa. —

6. Volitev odbornikov: Oddalo se je 76 volilnih listov. Zvoljeni so: g. Peter Kozler, dr. Zupanec Jernej, Erjavce Franjo, Trstenjak Davorin z 75 glas., Rajč Božidar 72, Vilhar Ivan 62, prof. Krek 58, dr. Toman 45, Gariboldi, dr. Sernec, Sovan st. 42, Kosar 37 glas.

7. Pri opravičnem redu se samo pri §. 15. vname daljša debata.

G. Krek: Plača za izvirne dopise je neprimerno mala proti oni za prestave. Il. Matica plačuje za polo 50 gold., naša le 20—30 gold., za prestave pa tudi do 18 gold. Nasvetuje, naj se plača za izvirne spise 25—40 gold. Ta predlog podpirata gg. dr. Bleiweis in Noli: Za tako bogato zaklado, kakoršno ima že zdaj Matica, sploh prepričlo plačuje pisatelje, še bolj pičlo, ko Mohorjevo in celo dramatiško društvo. Predlog g. Kreka se potem sprejme z veliko večino glasov.

Po končanem dnevnem redug. predsednik, še enkrat omenjujoč smrt častnega uda Matice Jan. Purkijne-ja, nasvetuje, naj občni zbor voli za

častne ude: slavnega slov. pesnika J. Koseskega, dr. L. Riegerja v Pragi iz g. Fr. Račkega, z Zagrebu. Z gromovitimi živeli-klici je bil pozdravljen in je obveljal ta predlog.

Potem se je končal občni zbor.

Dopisi.

Iz Šostanja 1. sept. [Izv. dop.] Iz našega trga dobivate malokdaj kak dopis; po sporočilih „Tagespošte“ pa, ki včasih strašno hvali naše „Verfassungstreuerle“ gotovo svet sodi, da v našem okraji narodna stvar na jako slavah nogah stoji. Vendar se moti, kdor tako sodi. Če ravno bolj na tihem, klije tudi tu narodni duh in se zmirom bolj razvija in krepeča narodna zavest med ljudstvom. Dokaz temu nekdanja volitev deželnega poslanca, volitev za okrajni zastop, ki je v večini naroden, prošnje skoro vseh občin našega okraja za zedinjenje Slovencev itd. in najnovejši dokaz volitev okrajnega šolskega nadzorništva. Vkljubo vsej nemškutarski agitaciji je zmagala narodna stranka. Izvoljeni so gg. Franc Vošnjak, posestnik v Šostanji, enoglasno; žl. Adamovič, grajščak v Velenji, z 14 glasovi; Stropnik, zidarski mojster in Skubič, zdravnik oba v Velenji z 12 glasovi. Od nemškutarske strani je tem 4 nasproti edini izvoljen sedanji šostanjski župan g. N. z 8 glasovi. Ta narodna zmagaja je tem veselejša, ker si je šostanjski trg nedavno grd madež pridobil po surovem razsajanju proti 2 narodnima dijakoma. Da pato niso tržani zakrivil, ampak c. k. uradniki z pomočjo nekoliko nevednih, surovih razsajalcev, in da tudi ostali šostanjski okraj je v veliki večini naroden, pokazala je volitev šolskega nadzorništva. Slava narodnim volilcem!

Kisla voda (Sauerbrunn) 1. sept. [Izv. dop.] Med drugimi rečmi smo se tukajšni Slovenci z Ogri pred nekimi dnevi v kopelji tudi o tem razgovarjali, ali nebi ugodno bilo, da bi Ogri nas Slovence pod tistimi pogoji anektirali, kakor Hrvate; z samim razločkom, da bi Slovenci po pogoju za občne zadeve neko kvoto plačali, ves drugi dohodek pa bi nam Slovincem v lastno porabo ostal, kde bi Slovenci s tim bolj bili kakor Hrvati, da bi, če se počasi obrtnija, poljedelstvo itd. bolj razvije, in se dohodki pomnožijo, slovenski deželi na korist ostal, ne pa kakor na Hrvaškem, kder so dačni uradi ogerski, in kder se vsi dohodki v občno ogersko blagajno položiti morajo, Hrvatom, in za potrebe njihove lastne domovine ostane le nekaj dve tisoč, tedaj od povikšanih dohodkov dežela nema Hrvaška nikake koristi, nego Ogerska. Kakor je finančni minister Beke v delegaciji sam rekel, so si Ogri v zapisniku o pogojni razpravi s cislajtanskim pogojnim odborom pridržali pravico do Dalmacije in do granice, slobodno tudi pri znanem uplivu ogerskega ministerstva za gotovo mislimo, da bodo si Ogri Dalmacijo in pa granico za kratka vtelesili, in tako bi Ogerska, če bi k temu tudi Slovenija pripadala, celo pomorje imela, in če bode Česka svojo staro zvezo z Ogri spet ponovila — na čemer skoro ne dvomimo — in Poljska ima, kakor je znano, simpatije do Ogrov, bi se Bismarkovo in Košutovo proročstvo o donavski konfederaciji, kteri bi tudi avstrijsko pomorje pripadalo, skoraj vresničilo. In tako bi g. Fügely, Weichs, in kako se vsi gospodi imenujejo, kteri so v delegaciji prigovarjali, da se Avstrija po sili z Nemčijo združiti mora, z vsemi šestimi milijoni Nemcev, pod vodstvom svojega vsinvoljenca, Kaiserfeld-Blagatinseka, „die bleiernen Fusssohlen abstampfend“ v njihov zaželeni „Rajh“ se preselili, in mi Slovenci bi se enkrat v svoji administrativni celoti zedinili, in kar se justicije, kulture in v večem delu tudi denarstva tiče, sami svoji postali, in magjoriziranju in germanstvu bi konec bil. — Nate Slovinci, pa preudarjajte tudi to. Jaz sem samo poročnik tega, kar sem čul.

(Mi prinašamo tudi ta dopis le kot govorica, in menimo, da misel nima praktičnih tal. — Vredn.)

slovarjev ali ne; č) ki se ogiblje nepotrebnih tujk kot strupnega gada; kar ni naše, tega nečemo, iz zelenja svoje gore ovijajmo slogu sence; d) ki rabi na primernem torišči črstva deležja, dajajoča stavkom krepost, kratkost in začimbo in vezoča povedi kakor živci in kite sklepe; e) ki ne ponavlja prepogosto istih samostavov, pridevov in glagolov; f) ki se giblje v kratkih stavkih, vendar ne v samih, inachi bi bila krlhljanka; g) ki javlja včasih nekoliko vzleta, ne plazeči vedno po tleh. Vzememo li te lastnosti za pogoj lepega sloga, ne stojis ponosica, ktero je zadvea nek prvenec slovenske pisave **Iz ***) Pohorja v „Slov. gospodarji“ graja je moj slog in dolže ga nakopičenih deležij, preobilne kope med ljudstvom nabranih a v obče menj znanih besed, in tuje prenadute pisave. Birokratičnost in dolge periode ne morejo meriti na moj slog, ker tega v njem ni, in odnekdaj sem nasprotnik takim prikaznim, toraj o njih molčim; a dragovoljno sprejemljem sponosico nakopičenih deležij, ker resnično rad rabim, vsaj strastno ljubim krepka deležja, ktera kakor v grščini, latinščini, staroslovensščini in novem slovenskem jeziku delijo krasoto, moč in krepkost slogu; deležja odbijajo neokusno ponavljanje veznikov: ko, kedar, ker, ter, in itd. Ka bi stregla nerazumljivosti gosta raba častnih deležij, nikakor ne pritegnem, nego resnim nasprotno mnenje, opiraje se a) na to, ka so davni slovenski pisci pisoči za prosti narod rabili jako dostikrat deležja, postavimo „Hišna knjižica“ štampana vu Zagrebu 1783, rabi deležje za deležjem, da si le namenjena najnižje vrste čitatelstvu; a nikdar nisem slišal bercev, ka jim je nerazumljiva zbog deležij; primer na str. 192. št. 24. „Pčele koje se tatice zovu, ter tujice od drugod dohodjajuče požreti med silom drugih — spoznati se mogu odtuda, da okolu leuč te brandajuč ostrebaju blizu luknje vulja, boječe se pčel domačeh . . .“ in 24 . . . „i onak tujice zadehnuvši je, pobegnu pustivši pčelce tvoje vu miru;“ v tej knjižici bereš deležja: vzemši, usedši. Ravno tako v prekmurščini predstavljeno sveto pismo ni bilo

nakanjeno kakim dohtarjem ali naučiteljem, nego najprostejšim ljudem, ki la za silo znajo črke, pa itak vse mrgoli deležij: spravivši vse vladnike, idouči spitavajte; posluhnovši krala, pridovč je stanola; videvši; pokleknovi itd. Mat. 2.; b) na to, ka je ljudstvo samo rado rabi, izlasti starovrčni možje, hoteči v povzdignem slogu govoriti: žgoče solnce, cvetoče drevje, brneča bčela, vsaj celo: pojoča meša. Slovenec soljak se nikakor ne spotiče na deležij, vsaj z njimi pravilno rabljenimi žigečev ušesa. Deležja so urazni kamen takšim ljudem, kteri so malo med narodom živeli, ali jih pravilno tvoriti ne znajo, da bi je rabili; — otlí strahovje, spričalo medlega uboštva v slovensčini. Deležja so tudi črstva sklepna vezala. Drugo sponosico, ka rabim „preobilno kopo med ljudstvom nabranih a v obče menj znanih besed“, strastno ljubo objemljem, ker tako zadovaljam nauku Miklošičevemu in Vukovemu, ki tako postopanje čislata za največjo čednost narodnega pisatelja, ter strežem svojemu prepričanju, ktero mi velevala v narodu zajemati in vzdigati zaklade našega milega jezika; ako jih slovarje pogrešajo, ni moja krivnja, in ako niso občno znane, naj se občinstvo z njimi seznani bere je. Čitateljev pa si ne smemo misliti tolikih bukvešev, ka ne bi steknoli pravega pomena, če ima beseda slovensko koreniko; pšete li tujke v nje sodeči, ka je razume nižje vrste Slovenec, koliko leže prekuhava slovenski želodec domačih strošek. Iz naroda povzete besede častnice se dično prilagajajo in ponosno stojé v razstavi slovenskega sestavka, zdijo se mi kakor slavne stražnice in istinite priče redke krasote našega slovenskega golčea, kakor mramorni stebri v vedohramu govornega svetišča, kakor stari jedrni poštenjaki proti hiravim novejšim površnikom. Te so čisti zakladi, kterimi se ponaša naš jezik. Priložiti pa moram, ka take bire dedovje, kakor mi je sponasalec, premalo lučejo v naše slovstvo kamor prekmursko, tamo pokrajinsko hrvaško, kder bi se jim marsiktera mračna slika „v obče menj znanih besed“ spreobrazila v svetlost in jasnost. Nevednost še nikdar ni pravično sodila vednosti. Odolžiti mi se je treba še poslednje sponosice, ki opomina, naj ne zagazimo v tujo prenaduto pisavo. Pisatelji vdihujejo svojim spisom več ali menje vzvišenosti in vznešenosti potem, kakor so njihovi vzori pesniški ali ne, potle, kakor je narav, zdravje, telesna krepost, okolica kder bivajo, omika

**) Slovenski bi bilo: s Pohorja; mi Slovenci hoteči naznaniti, ka je kdo doma z višine, s holma, ako je i občina, ali je prišel odonod, devljemo razmernik s (z), kedar pa pravimo, ka je iz vnesice na ravni ali v nižavi, stavljamo iz: s Pohorja, z Boča, z Dunajšice; iz Bukovec, iz Trnovec, iz Zatočija, kajti iz Pohorja naznanja ono, kar je v njem bilo. Pis.

Iz Planine 1. sept. [Izv. dop.] (Dežmanovi rublji.) Te dni je priromalo nič menj ko 40 listov znanega „Tagblatt“ v našo niti po švabski kulturi hrepeno, niti po Dežmanovem maslu zdihujočo, a prokletih grabelj se boječo mirno Planino. Gotovo so liberalci (?) nakanili, tudi tukaj nasejati smrdljivih mrčesov in tako delati propagando za zveličavno kulturo nemškega Mihelja. Morda so tudi tukaj že v duhu si osnovali v velicem, visoko oplotanem, g. glavarjevem vrtu velikansko „öffentliche volksversammlung“ somislečih prismođežev, pri kateri bi zmagonosni (?), zadnjič počesteni vodja in misijonar vseh renegatov dokazoval, da bi nikakor ne bilo koristno zopet za nas, družiti se z „beraško“ Štajersko, posluževaje se enacih lesičjih domišljij, kakor v Celji. Ali reveži, kakor sploh, so se tudi tukaj oparili; adresiran je bil namreč ta dobro zaviti štiridesetak na trgovca Fl., in ker je bil pošiljavec celo tako umazan, da je moral omenjeni gospod plačati še 13 sold. poštnine za take smeti, je trgovec porabil blatnake za zavitke, tako da se zdaj sir in enake reči zavijajo v biblijo renegatov. Dragotinče, le pošiljajte jih nam, za vsacih 40 listov dobili boste 13 kebrov, in če vaša brklarija za drugo rabo ne bo, bodo vsaj kuharice z njo zjutrej podkurile, če bo le hotelo goreti; vendar frankirati jih morate, kader boste zopet enake lune. Prastoslav.

Iz Gorice 1. sept. [Izv. dop.] — Na tukajšnji gimnaziji je nek profesor, ki, rojen Slovenec, nikoli drugače ne zine, ko nemški, njegova nemščina je ona naj bornejšega koroškega kmeta; on se kaže in je v resnici pravi trd Nemec. Ni to pregreha nad njegovim slovenskim materinim rodom! Naravno je tedaj, da ta mož, ki je samega sebe zatajil in izdal, vsakega slovenskega učenca, ki se, — kar je sveta dolžnost vsakega poštenjaka, — svoje narodnosti zaveda, ki je zvest samemu sebi, kosmato gleda. Ta mož je mladini neusmiljeno pedantičen; natančnost je sicer lepa reč, ali Horac kliče: est modus in rebus; tega profesorja pedanterija pa je brez mere. Zato se ga že normalci bojé, gimnazijalci se tresejo pred njim, njegovi učenci ga krvavo čutijo. Ta pedantizem je že marsikterega učenca primoral, se pred časom gimnaziji odpovedati, marsikterega mladenčca je nesrečnega storil. Namesto da bi se učencem razlagale matematika in fizika po postavnih bukalah, nam ju ta učitelj v vseh razredih čisto po svojem kopitu razlaga in z nepostavnim narekovanjem učenca trpinči, hoté da bi učenci vse vedeli kolikor on vé, ne loči gimnazije od univerze in tako naloge nalaga velike in terja je od besedice do besedice, od črke do črke. Za ta dva predmeta porabijo učenci navadno tri petine časa, pa še strichu ne zadostijo; največ se tega uče, pa najmanj navadno znajo. Ta profesor hoče biti in je faktotum goriške gimnazije, zakaj njegova beseda more veljati, naj bi tudi vsi drugi kolegi si zoper to upirali. Slišali smo, da si ta ostrinec drugam pomaga; Bog mu bodi mil, srečna mu pot! Naj ide in več ne pride! Gotovo se ne bo nikdo jokal za njim. To Vam pišem, da boste vedeli, kako se naša mladina k lepemu in dobremu navaja, kako so pri nas šole dostikrat, ne učilišča, temuč mučilišča.

Iz Gorice, 2. sept. [Izv. dop.] x. V Solkanu narodnost živi in cvete, da zunaj Tolmina nikjer ne tako na Goriškem. Staro in mlado, dekle in mladenič, vse se zaveda svoje narodnosti, vse je navdušeno časti v besedi in djanji, doma in drngod. Mladenici nosijo sokolske suknje in zavratnike slovenskih barv; dekleta bela krila z rdečimi in višnjevim trakovi. Kako lepo je bilo videti tako oblečene mladeniče in dekleta, lepo uvrščene pri sprevodu o semnji sv. Roka.

V saboto 23. pret. meseca se je v Gorici pozidih odlikovalo slovensko povabilo k velikemu plesu v Solkan. V nedeljo 29. grem v Solkan na razhod. Kako me je veselilo, ko sem videl plešišče okinčano s slovenskimi zastavami, rdeče-belo-višnjevim transparenti, s slovenskimi napisi, vsikli in reki, ko sem videl slovenske fante in dekleta v narodni obleki se po podovih sukati; živili! Goriški Slovenci, ki narodno še spite ali dremljete in narodnost le na jeziku nosite, posnemajte Solkanec! — Največa hvala in čast za to gre pred vsem, vrlemu županu, čast. gosp. Doljaku in za njim gosp. Makucu, ki je pravi „promahos“ med Solkanskimi mladeniči, njih vodja in na-

in mnogo drugih razmer. Piše ogledujem se v zrcalo Šafarikovega, Havličkovega in Rotteckovega sloga, ker teh veleumov pisava mi je najboljše priljubila; meni je enako, bodi si knjiga v tem ali onem meni razumljivem jeziku pisana, samo slog bodi vzoren; kdor zna slovanski, lahko si pomaga. Podob in pogostih deležjih menda njen časnikar ni toliko rabil, kolikor Havliček, pa vendar velja za najprestonarodnejšega pisatelja; občinstvo ni toliko budalo, kakor bi si utegnil kdo misliti. Sicer pa je vedeti treba, ka pisava nekoliko vzvišena, zapustivša za čas navadno kolomijo vsakdenjega pisavstva nikakor ni tuja prenadutost, nego ugodni vzlet, godeči čutju, srcu in umu; menda se komu zdi samo od repe, boba, čomp, zelja in žgankov podobe je mati v pisavo?

Je li bode kdo mojega slovenskega soseda dolžil tuje prenadutosti, ako me je posvaril o priliki, ko prodavši nekoliko vinskih srag nisem mu voznje privoščil, ter je rekel: ni mi je po volji, ka tuji golobi zobljejo mojo pšenico? ali drugokrat ne možje dobiti vezačic: o vezi imajo ženske zlate repove; je li tuja prenadutost, ako mesto: umrl je, rabim vzvišeno obliko bela žena mu je postljala pod hladnoj grudo? ali pa: po rži se kotajo kolači. Ta graja je ravno tako bosa, kakor pred več leti nauk neklih slovničarjev, kateri so hoteli, da kolikor najmenje rabimo samostave, nego da je predevljemo v glagole, in da je zoper pravila slovenskega sloga pisati vsemogočnik m. Bog. Siročad! — Kdor čuti vzlet rabi ga, duh veje koder hoče, kdor pa ne, kotaj se po zemljici, vsaj narodna pesem poje: Bog nam je stvaril zemljico, zemljico. Pogreške učinjene zoper naš jezik takrat odpuščene; vsaj je rešnik mole na križu govoril, oča! odpusti... Bodi Vam tolažilo moje čisto osvedočenje, ka umem slovenski pisati, in to je moj največji ponos. Po imeni se ne bodemo sklicavala, vsaj že dolgo se znava po glasu.

vduševalec, ki se trudi neprenehoma in v djanji in dnaru največ pripomore, da se vsaka reč v lepem redu izteče in v narodnem duhu izpelje. Slava mu! Ali kako je to, da Solkan, tako velika navdušena slovenska srenja nima boljega učitelja. Kako je to, da Solkan, ki je toliko učiteljev izredil, menda dvanajst, sebi ni boljšega izbral. Ni to narobe svet, narodno navdušeno prosto ljudstvo je tako živo, učitelj pa tak starokopitnez.

Politični razgled.

C. kr. namestnikom tistih dežel, katerih deželni zbori se začno v prvi polovici t. m. so bajé že od dunajske vlade poslani poduki, kako se imajo politični strankam nasproti zadržati. — Ravno tako se poroča, da vlada po nobeni ceni ne misli deželnih zborov dalje, nego k večjemu do 15. oktobra zbranih pustiti. Zakaj ta hlastna hitrost, to je jasno, ako se pomisli, da so deželni zbori, sosebno v slovanskih deželah dozdej bili vse prej, nego podpora vsake sisteme, kar jih je pod to ali ono obliko hrepenelo po centralizovanji Avstrije.

Kako tudi na Dunaji med nemškim prebivalstvom prodira misel, da se mora Avstrija federativno uravnati in s posameznimi narodi pogoditi na podlogi pravičnih koncesij, priča volilen shod dunajske trgovinske zbornice, kjer je več govornikov oglasilo se v federalističnem zmislu. Istina, da ti zdaj še niso prodrli s svojo mislijo, a vsakakor je to važno znamenje časa, da se tudi med temi krogi množi število mož, ki prihajajo do spoznanja, da zdanje razmere ne mogó imeti obstanka, in ki si upajo to spoznanje javno izrekanje.

Na Českem je zdaj veliko gibanje. Pripravlja se vse za deželne volitve. Narodne česke novine prinašajo čudne povestice, kako c. kr. okrajni glavarji, boritelji ktere je vlada v ogenj poslala, razumevajo svobodne volitve in „dovoljene vladne upljive“ na volilce. — Z isto pridnostjo so se delale priprave za praznovanje velicega narodnega moža českega naroda, Husa. Praznovanje se je pričelo denes. Osnovalnemu odboru je pisal tudi povabljenec Garibaldi, ki s pohvalo priznava borenje Čehov za narodno svobodo.

Denes lahko opazujemo prikazen, kako ravno tisti, ki naše tabore in shode smešijo, svoje lastne poskušnje strašno povečujejo in iz malosti napravijo politične velikane. Tako je bil na Moravskem c. k. ljudski tabor v Slavikovci in po vseh nemško-vladnih listih se je na veliki boben bilo ter reklo, da je bilo 25.000 ljudi nazočih, medtem ko drugi vedó samo od 5000 povedati. O dr. Giskri, ki je tam za „spravo“ med narodi govoril, piše Politik: „Nam čudno dene to, če Giskra govori o spravi. Da se ta beseda v njenem pravem pomenu izreče, moral bi vendar kateri drugi priti: Ne stori govor moža, temuč mož govor. Kar se iz ust enega neprijetno čuje, to je lahko na jeziku ktereга družega blagoslovljen izrek.“ Ta sodba se nanaša na osebnost Giskre, kateri je kot moravski poslanec, vselej glasoval proti tirjatvam slovanskih poslancev.

K Galiciji je vsled zankaza iz Dunaja policijskim uradnikom zapovedano, naj odsihdb posebno pazijo na vse tučce in gledajo, da se redno spolutujejo zaukazi zarad popotnih listov. — Po pravici to vladno ravnanje graja „Wanderer“ očitaje, da se zdanja liberalna vlada ni naučila ničesa, ker se poslužuje tistih smešnih pripomočkov, ktere je imela vsaka absolutna vlada do zdaj, da se je blamirala. Ako vlada misli, da vse politične homatije prihajajo od nekterih tučcev, daje sebi in narodom spričalo duševne ubožnost — pravi „W“.

Bavarska vlada je prepovedala obhajanje jezuitovskih misijonov. Razlog ima vlada ta, da po bavarski ustavi so jezuiti izgnani iz dežele. V prihodnji zbornici, kjer ima klerikalna stranka skoro večino, bode gotovo zarad te stvari vroč boj nastal in bode imel prvosednik ministerstva knjez Hohenlohe težko stanje.

V francoskem senatu je govoril princ Napoleon, znani bratranec cesarjev, ter dejál, da je senatova osnova prenaredeb ustave puhla. Potreba se mu zdi, da začne vlada biti zares liberalna, brez pridržkov. V senatovem sklepu se mu vidi preslabo zaznamovano, kakova ima biti odgovornost ministrov; senat naj se voli, in naj ima zakonodajno moč. Minister notranjih zadev mu je odgovoril, da vlada hoče liberalno cesarstvo, zato pak se jej potrebno zdi, da je zmerna in previdna v razvijanju svobode. Vlada ni istih misli, kakor princ Napoleon.

Med ponudniki za kraljevski stol na Španjskem se poslednjič pogosto imenuje tudi zdanji začasni regent Serano, nekdanji služabnik in osebni ljubimec izgnane kraljice Izabele, mož, čigar značaj in svobodoljubje se ne hvali. Žalosten konec bi bil potem pač španjski revoluciji, ako res ta general te namene goji in doseže.

Iz Grškega se piše v „Correspondance slave“ ki v Pragi izhaja, da grška narodna stranka, ktera se je morala vsled diplomacijinega ukaza, od krmila umekniti, še nikakor ni izgubila poguma, temuč išče zaveznikov kjer jih more po naravi najti namreč med Bolgari.

Razne stvari.

* (Porotna sodnija v Celji) je tudi v drugi tiskovni pravdi, ktero sta imela kaplana Šuc in Kavčič zarad necega „ingesendet“ v „Marb. Ztg.“, oba spoznala za nekriva.

* (Za okrajne šolske svetovalce na slovenskem Štajerskem) so imenovani ti-le gospode. Za mesto Maribor: vodja mariborske pripravnišnice, g. J. Kremer; za mesto Celje: gimnazijski profesor g. d. Gust. Lindner; za kmečki okraj celjski, laški in šmarski: učitelj na mariborski pripravnišnici, g. Jan. Krainz; za Vransko Gorenji grad in Šoštanj: prvi učitelj na glavni šoli konjski, g. Peter Kapun, za Ljutomer in Górenjo Radgono: učitelj na glavni šoli Ljutomerski, g. Jan.

Bauer; za kmečki okraj mariborski, št. lenarski in slov. bistriški: učitelj na glavni šoli v Gradcu, g. Fr. Turegg; za Ptuj, Ormuž, Rogatec: začasno glavne šole mariborske vodja, g. Al. Habijanec, za Brežice, Sevnico in Kozje: viši učitelj v Loki, g. Fr. Jamšek; za slov. Gradec, Marnberg in Konjice: učitelj na glavni šoli v slov. Gradcu, g. Fr. Hafner. — O sposobnosti teh gospodov tudi danes ne vemo še nič povedati.

* (V Velikovcu) je izvoljen za poslanca v deželni zbor koroški — velikovski župan Helbling.

* (Imenovanje.) Viša deželna sodnija graška je imenovala g. Tomaža Barillija, ki je bil na razpolaganje, a služil pri okrajni sodnji v Brežicah, za kancelista pri okrajni sodnji v Konstanjevi. — Na svojo prošnjo je prestavljen kancelist gospod Jakob Velepč v isti lastnosti v Senožeče.

* („Zatočnik.“) Prva številka tega hrvaškega narodnega časopisa je izšla. Prebivalci v Sisku so z godbo in bakljado pozdravili oba njegova vrednika gg. Vončina in Miškatičeva.

* (Hranilnica) ljubljanska je imela v ponedeljek popoldne občni zbor. Živahna je bila borba o tem, da je vodstvo hotelo po nekem „staats-streichu“ službo prvega adjunkta brez razpisa dati nekemu kompetentu, ki ne služi zdaj v hranilnici in je bližnji zlahtnik predstojniku hranilnične pisarnice. Po pravici so se takemu nepotizmu ustavili družbeniki, in obveljal je sklep, da se praviloma izpiše ta služba. — Podvzetniki nemškega gledališča so dobili 300 gold. podpore.

* (Zbornica trgovska in obrtniška) je po novih volitvah imela včeraj prvi zbor. Za predsednika je bil zopet izvoljen gosp. V. C. Zupan, za podpredsednika pa gosp. Jan. Horak. Ker se je gosp. dr. Toman odpovedal tajništvu, je bil za tajnika izvoljen Janez Murnik, vrednik „Novic“, ki je že 2 leti namestoval gosp. d. Tomana. Vse te volitve so se vršile enoglasno.

* (Olomuški nadškof) je bajé dobil grajo od vlade zato, ker ni pozdravit prišel nadvojvodo Karol Viktorja pri prazniku v Slavikovi. — V Olšanu so te dni istega škofa slovesno sprejeli zastopniki in ljudstvo. Zvečer se mu je napravila bakljada.

* (Slavni Turniček) ljubljene slovenskega naroda in jako imeniten mož bo zapustil slovenske pokrajine in čez tri mesece ustanovil se na Dunaji. Joka naj se „Brencelj“.

* (Na shod nemških škofov) v Fulda je, kakor se nam je že pred nekoliko časom od zvedene strani pisalo, povabila pričakoval tudi škof lavantinske škofije. Ker povabila ni bilo, izostalo je tudi potovanje. Nam se to nič čudno ne zdi, kajti nemški škofje menda nekoliko geografije in statistike znajo, pa vedo, da lavantinska škofija ni na nemški zemlji, torej tudi nje škof ne more nemški biti, in ne vemo kako bi ga vabili v zbor ki si pridevje nemško-naroden značaj.

* (Učiteljskega shoda v Gradcu) se je udeležilo tudi mnogo slovenskih učiteljev. Upamo, da so si k sreči vzeli, kar jim med drugim dobrim in površnim, svetoval nemšk guvernir: naj gojë in blažé tudi narodni jezik in narodovo razvijanje v vseh rečeh.

* (Delavci v Trstu), posebno sodarji, ključavničarji, in malarji sob, so se svojim gospodarjem uprli in delo odpovedali, dokler se jim plačilo ne zviša.

* (O nezaupnici dr. Klunu), ktero mu je poslale kranjska trgovinska zbornica, molče „liberalni“ listi, ali pa če govoré, lažejo tako, da mora Kluna gotovo samega sram biti, da imatake zagovornike. Tako beremo v enem večih dunajskih listov, da je Klunu eno pismo poslalo le „12, reci dvanaest (!) Slovencev“ (ne od 4000 volilcev voljenih odbornikov). Pri- stavlja se, da g. Klun še precej vedel ni, da so to njegovi volilci in se go- vori, kakor da bi bila posebna liberalnost in ponižnost od g. Kluna, da je odgovoril enemu teh „Slovencev“, kteri še več ni kot „rokovičar in hišni lastnik“. — To je pač značajno, kako taki ljudje resnico ljubijo. — „Tagbl.“ ima včas lepe nauke o sveti nalogi časopisstva, tu je lepa prilika, da jih svojim političnim prijateljem nasproti na dan spravi, kajti le tu jih je zares treba.

P. (Praktičnim Amerikancem) se to ne zdi zadosti, da po zraku letajo, pod zemljo hodijo, po dnu morja telegrafe stavijo in železnice zidajo od enaga konca sveta do drugega. Zdjaj so začeli še iz smeti, pod- gna, šare, gnoja in enacih odpadkov — žganje kuhati. V začetku, pravi amerikansk list, iz ktereга imamo to notico, smo vendar mislili, da se bo ta pijača žganjarskim dušam kaj studila; toda začeli so ga kot pravi flegmatični Amerikanci kmalu tako nevmisljeno piti, da društvo ki ima ta novi del industrije v rokah, dela dobro kupčijo ter mestu Cincinnati ponuja že 20.000 liber šterl. za — mestni gnoj, da bi kuhala iz njega žganje.

P. (Francoski državnik in zgodovinar slavni Thiers) je rekel oni dan: „Osobna oblast je pri kraji ne samo na Francozskem ampak v vsej Evropi. Vlade, ki tega ne vidijo, so slepe. Samo liberalne državne naprave, kakoršne so na Angležkem, zamorejo še narodom goditi in ako ne bodo mogle čez kanal k nam — prišle bodo čez atlantisko morje.“ — Thiers je pomagal že kralje podirati in postavljati, mora že vedeti!

* (Osnovne državljanske pravice) se zove knjižica, ktera je natisnena in založena pri Kleinmayru v Ljubljani, na vladne stroške, ter namenjena slov. ljudstvu. Velja le 5 kr. O glasovitem §. 19 vladni modrijan in odvetnik govori tako-le: „O nobenem členu postave se pri nas toliko ne govori in piše, kolikor o členu XIX. Tukaj ga imate od besede do besede. V Avstriji bivajo razna narodna plemena eno tik drugega. Nemci, Slovani, Lahi i. t. d. Vsako pleme se poteguje za to, da se mu ohrani jezik, da se mu ohranijo šege, navade in posebnosti svojih očetov, z eno besedo, da se

mu ohrani narodnost. Prejšna vlada je narodnost našo, kakor tudi drugod prav malo obrabtovala. V šolah smo se komaj tu in tam nekaj „kranjskega branja“ naučili, večidel pa še tega ne. Po pisarnicah se je vse le nemški, v nekkih krajih pa laški delalo. Sodnik te večkrat ni razumel in napisati so ti znali, da si se s kom za kako reč „zglihal“, med tem, ko si ti le djaj, da si se „glihal“, tako, da je bilo zavolj enakih pomot večkrat dolgoletnega pravljanja. Pa Bog vé, ali se ni tudi ta in uni po krivem v ječo obsodil samo zaradi tega, ker ni bilo vse na tanko pisano, kakor je govoril. V javnem življenju, t. j. v zborih, društvih, shajališčih in po svetovalnicah bili bi se ti smejali, če si hotel slovenski govoriti. Zdjaj ni več taka. Postava zagotavlja vsim narodom enake pravice. Postava priznava, da ima v slovenskih deželah v šolah, v pisarnici in javnem življenju slovenski jezik enako pravico, kakor v nemških deželah nemški, na Českem česki, na laškem laški i. t. d.; kjer pa je več narodnih plemen v eni deželi, naj se vsakemu dá priložnost, izuriti se v svojem jeziku, a drugega učiti naj se nihče ne sili. Lepše in pravičnejše postave menda vendar ne moremo tirjati. Razglasitev postave že sama o sebi nam je donesla veliko korist. Razvideli so namreč drugi narodi, da imamo tudi mi veljavo v cesarstvu in da ne gre več nas prezirati. Nikomur ni več treba sramovati se svojega jezika. Nihče naj se več ne spotika, da se v občinskih svetovalnicah, v deželnem zastopstvu in družih skupščinah v domačem jeziku govori. Tudi na pošti se ti ne smejo več zavzemati, če prineseš pismo s slovenskim napisom. Pri podeljevanju cesarskih služeb tirja vlada od vsakega uradnika, ki ima opraviti s slovenskim ljudstvom, da zna slovenski jezik. Kar se pa uradovanja samega tiče, je okrajnim gospodkam in sodnijam od ministerstva notranjih del in ministerstva pravosodja že poprej bilo izre- koma zapovedano tako-le: Pri okrajnih gospodkah naj se slovenske prošnje in drugačne vloge prejemajo kakor nemške, in odgovor na take vloge naj se daje v slovenskem jeziku. Povabila, uradna naročila in pisanja do ljudi, kteri le slovenski razumejo, naj bodo slovenska. Zapisniki s takimi ljudmi in tudi z drugimi strankami, če bi tako zahtevali, morajo se slovenski pisati. Pri okrajnih sodnijah naj se zapisniki o preslišavanju prič v civilnih pravnih in pri razpravljanju zapuščin pišejo slovenski, kadar priče le slovenski govorijo. Ravno to velja za prisege in zapisnike o prisegah in pa sa zapisnike z ob- dolženci in s pričami v kazenskih rečeh. Zastran učilnic pa je vlada tudi že poskrbela, da se na ljudskih šolah v slovenskih krajih ne le domači jezik uči, ampak tudi drugi nauki po domače razlagajo. To isto velja v glavnih šolah, saj v prvih razredih. Tudi v latinskih šolah in realkah se uči slovenski jezik.“ Tu imamo prve poskušnje oficijoznega jezikovanja za naš narod. Dobro. Le mnogo tacih knjig izdajte, le pomozite ljudstvo podučiti in poli- tično izobraževati. Ako je vlada menila s to brošurico zá-se in proti narod- njakom bombo izpustiti, se jej mi še zahvaljujemo.

Ulmek iz velike komedije „Jurij s pušo.“

ktero je slavni Miroslav Šiler iz slovenskega na nemški jezik prestavil pod naslovom: „Viljem Tell.“

Tretje dejanje; tretji prizor.

(Ulica v Ljubljani, imenovana „blatna vas“; spredaj hiša; na tej hiši se vidi namalen ci- linder ali pinja. Razgled v hišo zapirajo vrata; za vrati se ne vidi nič, ker je vse temno.)

Jaka in Janez (policaja) na straži.

J a k a. Zastonj stojiva tu. Nobenega
H klobuku ni, da se pokloni mu.
Sicer je tukaj bilo ko na sejmu;
Al kar visí na steni to strašilo;
Je prazno, ko bi bilo vse pomrlo.

J a n e z. Le spridena druhal pristopa sem,
S klobuki strganimi maha, nama
V nevoljo. Al' ljudje pošteni raji
Umikajo „vasi“ se po ovinkih,
Da hrbta ne uklanjajo klobuku.

J a k a. Po noči todi mimo morajo,
Kedar iz mesta dam' gredó:
Poredni šolarji, čevljarski dečki,
In kak navdušeni kaplan,
Prišedši s hribov gledat po Ljubljani.
Pa vse zastonj; nobenega
Vloviti ni; te šeme so zvijačne
In „trinkeld“ nama zopet
Po vodi splava.

J a n e z. Tovarš, poslušaj, vedno se mi zdi,
Da pred klobukom tukaj na brlani
Stojiva; ni sramota policajem,
Da prazni straživa klobúk? Kdor je
Pošten, zaničevati mora naju.
— Poklekati pred tem cilindrom praznim,
To je zares budalasto povelje.

J a k a. Zakaj ne pred klobukom praznim?
Saj celo praznim glavam se priklanjaš.

Kmalu potem pride tudi „Jurij s pušo“ s svojim sinom „Brenceljnom“ mimo. Ker sta „Slovenija“ nekaj preveč pila, sta zato nekaj menj pazljiva, ter v „blatno vas“ zajeta in „cilindru“ dolžno spoštovanje pozabita. „Jurja“ zgrabijo nevidno „pre- klete grablje“ ter ga izročé sodnji; „Brenceljna“ pa tirata policaja pred ljubljanske po- rotnike v sobano, iz ktere je krasen pogled na „Zahjak“.

Enega fanta

vzame v uk pek v Mariboru. Natančneje se more zvedeti o tem v g. Janžičevi tiskarnici.

Ker je vrednik „Slov. Nar.“ g. A. Tomšič pred dvema dnevi odpotoval na Česko k Husovi svečanosti, prevzel je za ta čas podpisani vredništvo. J. Jurčič.